

ประโยค ป.ธ. ๙

แปล มครเป็นไทย

สอบ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

๑. เตนานู โปราณ

ปาเจ กุโตจิ ชาตตัม ชาติยา ปริยายโต

สงฺขตานิ สภาวตฺตา ตีสุ สงฺขตโตทิตาติ ฯ

ยสฺมา ปเนตานิ รูปานิ กมฺมาทิตฺโต อุปฺปชฺชมานานิ น เอเกกํ
สมฺภูจฺจนฺติ อลฺโข ปิณฺหาโตว ตสฺมา ปิณฺหานํ คณนปริจฺเจทํ สรฺูปลฺย
ทสฺเสตฺถุ เอกุปฺปาทาติอาทิ วุตฺตํ ฯ สหฺวตฺติโนติ วิสฺสุ วิสฺสุ กลาปคตฺรฺูปวเสณ
สหฺวตฺติโน น สพฺพกลาปานิ อลฺยณมลฺยณสพฺพวุตฺติวเสณ ฯ ทสฺ ปริมาณํ
อสุสฺสาติ ทสฺกํ ฯ สมฺพทายสฺเสตฺถุ นามํ ฯ จกฺขุณา อุปฺลภฺจิติ ตปฺปชฺชานํ วา
ทสฺกํ ฯ เอวํ เสเสสฺสุปิ ฯ วจิวิญฺญตฺตติคฺคหเนน สทฺโทปิ สงฺกหิตฺโต โทติ
ตสฺสา ตทวินาภาวโตติ วุตฺตํ วจิวิญฺญตฺตติทสฺกนฺติ ฯ กิมฺปนเนตฺ เอกวิสฺสติ
กลาปา สพฺเพปิ สพฺพตฺถ โหนฺติ อุททาหุ เกจิ กตฺถจิติ อาห ตตฺถาติอาทิ ฯ

อิทานิ เนสํ สมฺภวเวเสณ ปวตฺติปฏฺิสนฺธิวเสณ โยนิวเสณ จ ปวตฺติ
ทสฺเสตฺถุ สพฺพพานิปี ปเนตานิติอาทิ วุตฺตํ ฯ ยถารหนฺติ สภาวกปริปฺญณายตฺนนานํ
อนฺรูปรูปโต ฯ กมลฺกมฺมารคพฺภมลาทิสํเสทญฺจฺจเนสฺสุ ชาตา สํเสทชา ฯ อุปฺปาโต
เนสํ อตฺถิติ อุปฺปาติกา ฯ อุกฺกํสคฺติปริจฺเจทวเสณ เจตฺถ วิสฺสิญฺจอุปฺปาโต
คหิตฺโต ยถา อภิรฺูปสฺส กณฺญา ทาทพฺพาทิ ฯ สตฺต ทสฺกานิ ปาตฺถกวนฺตฺติ
ปริปฺญณายตฺนภาเวน อุปฺลพฺพนโต ฯ กทาจิ น ลพฺพนฺติปีติ ชจฺจนฺชจฺจพฺทริ-
ชจฺจจฺจมานนปฺุสกาทิกปฺิگانํ วเสณ ฯ ตตฺถ สฺกคฺติยํ มหฺานูภาเวน กมฺมุนา
นิพฺพตฺตมานานํ อุปฺปาติกาณํ อินฺทฺริยเวกฺลฺลโยคโต จกฺขุโสตฺตมานาธาโล ฯ
สํเสทชานํ ภาวธาโล ปฺรมกปฺิโกอุปฺปาติกาณํ วเสนาติ ฯ ทฺกคฺติยํ ปน
จกฺขุโสตฺตภาวธาโล ทฺวินฺนมนฺปี วเสณ ฆานาธาโล สํเสทชานเมว วเสณ
น อุปฺปาติกสฺส วเสนาติ ทญฺจพฺพิ ฯ

๒. ตถาหิ ชมฺมहतฺตวิภงฺเก กามชาตฺตยา อุปฺปตฺตติภฺขณฺเณ กสฺสจฺจิ
 เอกาทสยตฺนานิ ปาตุภวฺนฺตฺติ กสฺสจฺจ อปรานิปิ ทส กสฺสจฺจิ นว กสฺสจฺจิ
 สตฺตตฺตติ วจนฺโต ปริปุณฺณณินฺทริยสฺส อุปฺปาทิกสฺส สทฺททายตฺนวชฺชิตฺตานิ
 เอกาทสยตฺนานิ วุตฺตตฺตานิ อนฺธสฺส จกฺขุวฺยตฺนวชฺชิตฺตานิ ทส ตถา
 พฺริสฺส สโตยตฺนวชฺชิตฺตานิ อนฺธพฺริสฺส ตทฺทวชฺชิตฺตานิ นว กพฺภเสยฺยกสฺส
 จกฺขุโสตฺตมานชฺชิวหาสทฺททายตฺนวชฺชิตฺตานิ สตฺตตฺตตฺนานิ วุตฺตตฺตานิ ฯ ยถิ ปน
 อฆานิโกปิ อุปฺปาทิโก สียา อนฺธพฺริชฺรามาณานํ วเสน ติกฺขตฺตํ ทส
 อนฺธพฺริชฺรอนฺธามาณพฺริชฺรามาณกานํ วเสน ติกฺขตฺตํ นว อนฺธพฺริชฺรามาณกสฺส
 จ วเสน อฏฺฐ อายตฺนานิ วุตฺตตฺตพฺพานิ สियํ ฯ น ปนฺวํ วุตฺตตฺตานิ ฯ ตสฺมา
 นตฺติ อุปฺปาทิกสฺส ฆานเวกฺกลฺลนฺตฺติ ฯ ตถา จ วุตฺตํ ยมกฏฺฐจกฺกถายํ อฆานิโก
 อุปฺปาทิโก นตฺติ ยถิ ภเวยฺย กสฺสจฺจิ อฏฺฐายตฺนานิตี วทฺตฺตยฺยติ ฯ

สํเสทฺชานํ ปน ฆานาภาโว น สกฺกา นิวาเรตฺตํ กามชาตฺตยา
 อุปฺปตฺตติภฺขณฺเณตฺตาทิปาเลีย อุปฺปาทิกโยนิเมว สนฺชฺราย สตฺตตฺตตฺนคฺคฺคหฺมสฺส
 จ อณฺเณสํ อสมฺภวฺโต กพฺภเสยฺยกเมว สนฺชฺราย วุตฺตตฺตตฺตา ฯ ยมฺปน
 สํเสทฺชโยนิยา ปริปุณฺณายตฺนภาเวน อุปฺปาทิกสงฺคหํ กตฺวา วุตฺตตฺตานิตี
 อฏฺฐจกฺกถาวจํ ตมฺปิ ปริปุณฺณายตฺนानํยว สํเสทฺชานํ อุปฺปาทิเกสฺส สงฺคหเวสฺน
 วุตฺตํ ฯ

ให้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๙
แปล มครเป็นไทย

๑. เพราะเหตุนั้น พระโบราณจารย์ทั้งหลาย จึงได้กล่าวไว้ว่า
ความที่ชาติเกิดจากปัจจัยบางอย่าง พระผู้มีพระภาคเจ้า
ตรัสไว้โดยอ้อมในพระบาลี บรรดาชาติ ชรา และมรณะ
ทั้ง ๓ ความที่ชาติเป็นต้นเป็นสังขตธรรม พระผู้มี
พระภาคเจ้าตรัสไว้ เพราะเป็นสภาวะของสังขตธรรม ฯ

ก็ เพราะรูปทั้งหลายเหล่านี้ เมื่อเกิดขึ้นจากสมุฏฐานมีกรรมเป็นต้น
ย่อมไม่เกิด (โดย)เป็นรูปหนึ่ง ๆ โดยที่แท้ ย่อมเกิดโดยกลุ่มเท่านั้น ฉะนั้น
เพื่อแสดงการกำหนดจำนวน และการสรุปกลุ่มรูปทั้งหลาย พระอนุรุทธาจารย์
จึงกล่าวคำว่า เอกุปปาตา เป็นต้น ฯ บทว่า สหุคฺคตินิ ความว่า
(รูปกลาปทั้งหลาย) มีความเป็นไปร่วมกัน โดยอำนาจรูปที่เป็นไปในแต่ละ
กลาป ไม่ใช่มีความเป็นไปร่วมกัน โดยอำนาจความเป็นไปพร้อมกันของ
ทุกกลาป ฯ รูปชื่อว่า ทสกะ เพราะมีจำนวน ๑๐ รูป ฯ คำว่า ทสกะ นี้ เป็น
ชื่อของหมวดรูป ฯ หมวดรูปที่กำหนดด้วยจักขุ หรือที่มีจักขุนั้นเป็นประธาน
ชื่อว่า จักขุทสกะ ฯ แม้ในหมวดรูปที่เหลือ ก็มีนัยอย่างนี้ ฯ แม้เสียงก็เป็น
อันทำนวมด้วยศัพท์ว่า วจฺฉินฺณญิตฺติ เพราะวจฺฉินฺณญิตฺตินั้น มิไม่ได้โดยปราศจาก
เสียงนั้น เพราะเหตุนี้ พระอาจารย์จึงกล่าวว่า วจฺฉินฺณญิตฺติทสกะ ฯ เพื่อจะตอบ
คำถามว่า กลาป ๒๑ เหล่านี้แม้ทั้งหมด ย่อมมีในสันดาน (ทั้งภายในและภายนอก)
ทั้งหมด หรือว่า บางกลาปมีในบางสันดาน พระอาจารย์จึงกล่าวคำว่า
ตตฺถ เป็นต้น ฯ

บัดนี้ เพื่อจะแสดงความเป็นไปแห่งรูปกลาปเหล่านั้น โดยอำนาจปัจเจก
กาลและปฏิสนธิกาล และโดยอำนาจแห่งกำเนิด ด้วยอำนาจแห่งกลาปที่
จะเกิดได้ พระอาจารย์จึงกล่าวคำว่า สพฺพพานิปี ปเนตานิ เป็นอาทิ ฯ บทว่า
ยถารหิ ได้แก่ โดยสมควรแก่สัตว์ที่มีภาวรูปและอายตนะครบถ้วน ฯ
สัตว์ทั้งหลายที่เกิดในที่หมักหมมมี ดอกบัว และมลทินครรภ์แห่งกุมาร

(เช่นเลือดเป็นต้น) เป็นอาทิ ชื่อว่า สังเสทชะ ฯ เหล่าสัตว์ที่ชื่อว่า อุปปาทิกะ เพราะมีการผุดเกิดขึ้น ฯ ก็ในคำว่า อุปปาทิกะ นี้ ท่านถือเอาการผุดเกิดขึ้น เป็นพิเศษ โดยอำนาจการกำหนดคตอย่างสูง คุจอุทาหรณ์ในประโยคว่า พึงให้หญิงสาวแก่บุรุษรูปงาม ฯ พระอนุรุทธาจารย์กล่าวว่า ทสกะ ๗ ย่อมปรากฏ เพราะทสกะ ๗ มีได้ โดยความที่สัตว์มีอายตนะครบถ้วน ฯ คำว่า กทาจิ น ลพฺภนฺติปิ ความว่า (จักขุ โสตะ ฆานะ และภาวทสกะ บางครั้ง ย่อมมีไม่ได้) โดยอำนาจแห่งสัตว์ผู้บอดแต่กำเนิด หนวกแต่กำเนิด ไม่มีมานปสาทแต่กำเนิด เป็นกะเทยและสัตว์ผู้เกิดในด้นกบ ฯ ผู้ศึกษาพึงทราบว่ บรรดาสัตว์เหล่านั้น การไม่ได้ จักขุ โสตะ และ ฆานะแห่งอุปปาทิกสัตว์ ผู้บังเกิดในสุคติภูมิด้วยกรรมที่มีอานุภาพมาก เพราะประกอบด้วยความบกพร่องแห่งอินทรีย์ ฯ สัตว์ผู้เป็นสังเสทชะ ไม่ได้ภาวรูป โดยอำนาจแห่งอุปปาทิกสัตว์ ผู้เกิดในด้นกบแล ฯ ส่วนการไม่ได้จักขุ โสตะ และภาวะในทุกคติ ย่อมมีโดยอำนาจแห่ง สังเสทชะสัตว์และอุปปาทิกสัตว์แม้ทั้งสอง การไม่ได้ฆานะ ย่อมมีโดยอำนาจแห่งพวกสังเสทชะ-สัตว์เท่านั้น ห้ามิโดยอำนาจแห่งอุปปาทิกสัตว์ไม่ ฯ

๒. จริงอย่างนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสอายตนะ ๑๑ เว้นสัททายตนะ สำหรับอุปปาทิกสัตว์ ผู้มีอินทรีย์ครบถ้วน ตรัสอายตนะ ๑๐ เว้นจักขวยตนะ สำหรับอุปปาทิกสัตว์ ผู้บอด ตรัสอายตนะ ๑๐ เหมือนกัน เว้นโสตายตนะ สำหรับอุปปาทิกสัตว์ ผู้หนวก ตรัสอายตนะ ๘ เว้นจักขวยตนะและโสตายตนะ ทั้ง ๒ นั้น สำหรับอุปปาทิกสัตว์ ผู้ทั้งบอดทั้งหนวก ตรัสอายตนะ ๗ เว้นจักขวยตนะ โสตายตนะ ฆานายตนะ ชิวหายตนะ และสัททายตนะ สำหรับ สัตว์ผู้เกิดในครรภ์ โดยพระบาลีในธรรมหทยวิภังค์ว่า ในขณะที่อุบัติใน กามธาตุ อายตนะ ๑๑ ย่อมปรากฏแก่อุปปาทิกสัตว์บางคน อายตนะ ๑๐ ย่อมปรากฏแก่อุปปาทิกสัตว์บางคน และ อายตนะ ๑๐ อื่นอีก ย่อมปรากฏ แก่อุปปาทิกสัตว์บางคน อายตนะ ๘ ย่อมปรากฏแก่อุปปาทิกสัตว์บางคน

และอายุคณะ ๗ ย่อมปรากฏแก่อุปปาติกสัตว์บางคน ๆ ก็ถ้าอุปปาติกสัตว์แม้
 ผู้ไม่มีฆานะ ฟังมิได้ พระองค์พึงตรัสอายุคณะ ๑๐ ไร่ ๓ ครั้ง โดยอำนาจ
 แห่งอุปปาติกสัตว์ผู้ทั้งบอด ทั้งหนวก ทั้งไม่มีฆานะ ตรัสอายุคณะ ๕ ไร่ ๓
 ครั้ง โดยอำนาจแห่งอุปปาติกสัตว์ผู้ทั้งบอดทั้งหนวก ๑ ผู้บอดทั้งไม่มีฆานะ ๑
 ผู้ทั้งหนวกทั้งไม่มีฆานะ ๑ และตรัสอายุคณะ ๘ ไร่โดยอำนาจแห่งอุปปาติ-
 กสัตว์ผู้ทั้งบอด ทั้งหนวก ทั้งไม่มีฆานะ ๆ แต่พระผู้มีพระภาคเจ้าไม่ได้ตรัสไว้
 อย่างนี้เลย ๆ เพราะฉะนั้น อุปปาติกสัตว์ จึงไม่มีความบกพร่องแห่งฆาน-
 ปสาทแล ๆ อนึ่ง พระอรรถกถาจารย์ กล่าวไว้ในอรรถกถายมกปกรณ์เหมือน
 กันว่า อุปปาติกสัตว์ผู้ไม่มีฆานะ ย่อมไม่มี ถ้าจะฟังมิใช่ พระผู้มีพระภาคเจ้า
 พึงตรัสว่า อายุคณะ ๘ ฟังมิแก่อุปปาติกสัตว์บางชนิด ๆ ก็ความที่สังเสทษสัตว์
 ไม่มีฆานะ ใคร ๆ ไม่อาจคัดค้านได้ เพราะบาลีว่า กามชาตุยา อุปปตฺติกุขณ
 เป็นอาทิ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสหมายถึงเฉพาะกำเนิดแห่งอุปปาติกสัตว์เท่านั้น
 และหมายถึงสัตว์ผู้เกิดในครรภ์ เพราะการถือเอาอายุคณะ ๗ ไม่มีแก่สัตว์
 เหล่าอื่น ๆ ส่วนคำในอรรถกถาอันใดว่า พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสอายุคณะ ๑๑
 ทำการรวมสังเสทษกำเนิดเข้ากับอุปปาติกกำเนิด โดยความเป็นสัตว์ที่มีอายุคณะ
 ครบถ้วน แม้คำนั้นท่านก็กล่าวโดยอำนาจการรวมสังเสทษสัตว์ผู้มีอายุคณะ
 ครบถ้วนเท่านั้นเข้าในจำพวกอุปปาติกสัตว์ ๆ